СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 276. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 24 листопада, 1934.

VOL. XLII. No. 276. Jersey City, N. J., Saturday, November 24, 1934 THREE CENTS.

„О.Д.В.У." ПОЧИНАЄ КАМПАНІЮ ЗА ЗБІРКУ $40,000

НЮ ЙОРК. — Центральна Управа Орґанізації Державного Відродження України в Злучених Державах Північної Америки видала й розіслала до ріжних українських орґанізацій в Америці відозву за „поміччю революційному фронтові українських націоналістів у краю".

Звертаючи увагу на скріплений наступ окупантських урядів проти української революційної акції та підчеркнувши потребу поставлення контракції проти цеї акції ворогів, О.Д.В.У. проголошує початок збірки надзвичайної допомоги в сумі 40,000 долярів „для підтримки націоналістично-революційного фронту". Збірка має бути закінчена на протязі року.

Управа О.Д.В.У. повідомляє рівночасно, що краєвий делеґат О.У.Н., Омелян Грибівський, обіде відділи О.Д.В.У. виключно в ціли зясування важливости та критичности сучасного моменту для українського народу.

ПРЕЗИДЕНТ КАЖЕ, ЩО ВІДБУДОВА КРАЮ ПОСТУПАЄ ВПЕРЕД.

ШІКАҐО. — Тут зібралася конференція мейорів великих міст для дискусії над справами міст у часі кризи. На конвенцію приїхали 94 мейори.

При відкриттю конференції нюйорський мейор Ла Ґвардія прочитав лист від президента Рузвелта до конференції, в котрім то листі президент запевняє мейорів, що відбудова краю поступає скоро вперед. Лист, писаний видно ще перед недавньою промовою президента, котра обмежує громадські справи до одної справи безробіття, підчеркує ще інші справи, як пенсію на старість.

Президент заповідає, що найближча сесія конгресу возьме ці справи під розвагу.

УРЯД КАЖЕ ПІДПРИЄМСТВУ ПРИНЯТИ НАЗАД РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Краєва Рада Робітничих Відносин у Вашинґтоні приказала підземній залізниці „Бі-Ем-Ті" приняти назад до праці 20 робітників, відправлених підприємством за діяльну участь у юнії.

Рада дала підприємству 10 днів на виконання приказу.

Якщо підприємство спротивиться виконати цей приказ, Рада внесе справу до суду й тоді суд буде мати нагоду ще раз заявитися в справі параґрафу 7А закона про відбудову краю.

ФОРД ПОГОДИВСЯ З УРЯДОМ?

ВАШИНҐТОН. — З того, що підприємство Нордвест Мотор Ко. з Бетесди, Меріленд, дістало контракт від департаменту внутрішніх справ на доставу моторових троків системи Форда, вносять, що Форд погодився з урядом, признавши засади „Найри".

ЗНОВ МОРСЬКА ПОТВОРА.

ПРИНС РУПЕРТ (Британійська Колюмбія). — Один рибак знайшов тіло якогось великого морського звіра. За тілом вибралася виправа вчених, що має його перевести до музею та розслідити.

Тіло має коло 30 стіп довжини. Вкрите воно було видно рапавою шкірою, що декуди мала луску, а деінде довге волосся або рогові нарости. З кістяка можна вносити, що голова подібна була до кінської.

Моряки кажуть, що це певно одна з трох морських потвор, що показувалися на Тихому океані.

ПОМЕРЛА ПРАРОДИЧКА 5 ПОКОЛІНЬ.

СІБРОК (Ню Гемшер). — Тут померла у 97-мім році свого життя пані Рут А. Шорт, що була прародичкою 5 живучих поколінь. Між її потомством є; 3 сини, 8 внуків, 20 правнуків, 8 праправнуків та 3 прапраправнуки.

КАМПАНІЯ УРЯДУ ПРОТИ ЗЛОЧИНІВ.

НЮ ЙОРК. — Поліція арештувала в Брукліні, Ню Йорк, і Майамі, Флорида, 8 мужчин та 1 жінку за участь у нападі на філію банку Пруденшел Сейвингз Бенк у Брукліні дня 9 травня цього року. Ограблено було тоді коло 22,000 долярів.

У повітовім суді в Брукліні засуджено на півтретя до пятьох літ тюрми банкира Джана Г. Дженкиса за те, що як банкир узяв він був у 1906 році від одного клієнта 1,800 долярів на закупно вартісних паперів, а доручив клієнтови паперів на суму 200 долярів, а решти не звернув, бо його банк збанкротував.

ЗГИНУВ МИСЛИВИЙ.

ДОНЕЛЕН (Ню Джерзі). — Барні Браздович, його син Рудольф та один приятель вибралися на полювання на заяці. Рудольф убив заяця й положив рушницю на землю, спираючи її об скалу, а самий пішов шукати вбитого заяця. Їх пес скочив за заяцем і лапою зачепив за язик рушниці. Рушниця вистрілила й цілий ладунок попав у лице старому Браздовичеви. Його зараз взяли на автомобіль та повезли до шпиталю в Плейнфілді, але тут лікарі тільки ствердили, що він уже був неживий.

КАРА ЗА ФАНТОВУ ЛЬОТЕРІЮ.

Старость в Бібрці засудило адв. д-ра Володимира Дудикевича на 5 днів арешту за те, що читальня „Просвіти", якої він є головою, уладила забаву з фантовою льотерією, на яку не було окремого дозволу влади. Засуджений відкликався до окружного суду у Львові, який, перевівши розправу, засудив д-ра Дудикевича на один день арешту і 100 зл.

ЗЛОВЖИВАННЯ В СУДІ.

В городському суді в Щирці під Львовом викрито великі грошеві зловживання, яких допустилися два канцелярійні урядовці Волк і Колодійчук та маніпулянтка. До Щирця приїхав слідчий суддя зі Львова. Спроневірена сума досить велика. Заноситься на те, що спенсіонований начальник городського суду, Крупський, буде відповідати за матеріяльні шкоди.

ГАЄВИЙ ЗАСТРІЛИВ СЕЛЯНИНА.

До шпиталю в Дрогобичі привезено Олексу Луксу з Більча, якого хтось пострілив у лісі. Наслідком тяжкої рани пострілений помер. Слідство виказало, що Луксу застрілив Ігн. Вандич; гаєвий спадкоємців д-ра Колішера в Більчі. Вандича арештовано й відставлено до городського суду в Мединичах. Покищо не відомо, чи була це особиста пімста гаєвого, чи гаєвий застрілив його як дикого стрільця.

НЕЗВИЧАЙНЕ САМОГУБСТВО.

Незвичайним самогубством скінчив зі собою Василь Корш у селі Перерослі, пов. Надвірна. Він любився довгі роки в Ользі Горинській і хотів з нею женитися. На перешкоді станула його родина, хотячи конче, щоб він женився з Катериною Левко, богатою дівчиною. З тої причини Василь почав проявляти умову недугу. Сторонив від людей, утік від родини й перебував переважно на пасовиску. Недавно він збожеволів. Почав сваритися з родичами і бив їх. Аж одної ночі привязав до ліжка деревляні вили, виліз на стіл і скочив. Вили пробили йому серце, наслідком чого він згинув на місці.

НЕ ЗНАЛА НІЧОГО ПРО СВІТОВУ ВІЙНУ.

В дальматійській місцевости Оліп прийшла на корабельну стацію 80-літня селянка і хотіла купити білєт їзди, платячи давними австрійськими коронами. Вона дуже здивувалася, коли тих грошей не хотіли приняти, а ще більше, коли їй сказали, що була світова війна, наслідком чого її заощаджені 700 корон втратили давно вартість.

НЕЗВИЧАЙНА ВТЕЧА ВЯЗНЯ.

З вязниці в Луцьку відставляли до городського суду в Рожищах політичного вязня Соломія Олексюка. По дорозі біля Кивирець Олексюк вискочив з потягу крізь вікно, хоча був скований кайданами, і потягнув за собою поліцая Ант. Вітчака. Поліцай зломив собі ногу й руку, а вязень утік.

НОВИЙ КОСТЕЛ У ЛЬВОВІ.

У Львові посвятили костел Матери Божої Остробрамської, збудований на дарованій громадою прегарній площі між личаківським двірцем і парком тоїж назви коштом 1 міліона злотих. Це костел вотивний, здвигнений — як читаємо в польській пресі — „з вдячности за виратування Львова і збереження його при Річипосполитій Польській". Будова того монументального костела тягнулася три роки. Кошти будови покрив у львиній частині архиепископ Твардовський (дав пів міліона зл.); на решту зложилася субвенція міської ради (в сумі 250,000 зл.) і жертви львівського польського населення. Новозбудований костел переймають у свої руки оо. Салезіяни, що вестимуть при ньому захист, обчислений на 200 ремісничих хлопців. Цей костел на горішньому Личакові — це вже 7-мий новий польський костел, збудований у Львові по світовій війні. До тих повоєнних костелів належать: костел на Новому Знесінні (разом з новокреованою парохією), костел на Левандівці, величавий костел оо. Капуцинів на Замарстинові, деревляний костел у Долішніх Збоїсках, величавий костел на Персенківці під управою оо. Кармелітів (разом з новоутвореною парохією) і величавий костел на Сиґнівці (ще не скінчений). Крім того збудовано новий костел під воротами Львова, у селі Кривчичах, що ще в 1910 р. виказувала при конскрипції населення всього 10 прц. римо-католиків, а нині має вже ледви 10 прц. греко-католиків... За ввесь той час гр.-католицьке населення, що, як загально відомо, позбавлене своїх церков на кількох великих передмістях Львова, здобулося всього на дві нові церкви: на Левандівці (1923 р.) і на Клепарові (1934), де нову муровану церкву збудовано на місці старої деревляної.

ЗБУДИЛАСЯ В ДОМОВИНІ.

Як повідомляють із Вильна, в язвінській громаді заснула летарґічним сном 32-літня Анастасія Кульбова. Коли не давала знаку життя, родина рішила її поховати. В ночі перед похороном Кульбова прокинулася зі сну. Коли побачила свічки і домовину, в яку її вложено, зірвалася так нагло, що впала на землю. А тимчасом люди, які сиділи коло неї, бачучи, що небіжка підноситься, втекли з хати.

НАСЛІДУЮТЬ ҐІТЛЄРІВЦІВ.

У Чехословаччині повстав чеський національний союз, що поставив собі завдання боротися з подружами Чехів або Чешок з Німцями. Почав він свою працю від того, що видрукував перший „чорний список" тих непатріотичних громадян. „Праґер Прессе" виступила гостро проти такої ідеї, називаючи її наслідуванням ґітлеризму. Приватне життя, каже цей впливовий часопис, не може ставати предметом таких метод нагінки.

ЖЕРТВА НАУКИ.

Директор фізіольоґічної лябораторії при паризькому університеті, Жак Ріслєр, заразився підчас своєї праці мікробами. Він мусить уже пятий раз піддатись операції наслідком такої зарази.

КНИЖКА, ПОТРІБНА ПЕРЕД ШЛЮБОМ.

Один книгар у Букарешті почав друкувати в пресі величезні реклями: „Купуйте видану мною книжку п. з. „Що повинна кожна дівчина знати перед шлюбом?" Оголошення зробило своє. Видавець продав величезний наклад. Читачки були розчаровані; це був підручник куховарства, ще й старий, що лежав у книгаря віддавна непроданий. Деякі читачки, обурені, подали видавця в суд; він мовляв, ошукав їх. Але суддя рішив, що реклями казала правду: кожна дівчина повинна, заки вийде заміж, уміти варити.

ЖОВТА ПРОПАСНИЦЯ НАРЕШТІ ПЕРЕМОЖЕНА.

Директор Інституту Пастера у Тунісі, д-р Ніколь, повідомив Академію Наук у Парижі, що він знайшов спосіб боротьби з жовтою пропасницею. За останні 3 місяці у французькій східній Африці защіпили винайдену ним сировицю 3,000 людям. Висліди знамениті; одно защіплення вистачає на ціле життя. Жовта пропасниця забрала досі міліони жертв. Велика заслуга у нинішній перемозі науки над нею належить американському майорови Вальтерови Рідови, що ціле життя шукав мікробів цієї недуги. Коли він виїхав до Гавани, познайомився там з одним лікарем, д-ром Фінлеєм, якого всі вважали чудаком тому, що він шукав спричинника недуги у москітах. Одного дня два асистенти Ріда рішили дати себе покусати москітам, що мали зарадні цієї недуги. Оба вони вмерли. Рід вів далі досліди. Він знайшов нового героя, Моро, що жертвував себе для дальших дослідів. Виявилося, що спеціяльний рід москітів, „стеґомія", поширює жовту пропасницю. Після смерти Ріда Ніколь довів його працю до кінця і знайшов антидот отруйного бациля.

ЧОГО ЛЯКАЮТЬСЯ СЛОНИ.

Центральний індійський уряд видав заказ, щоб не полювати на слонів при помочі білих мишей. Туземці відкрили, що слони страшенно бояться цих дрібних звіряток і тоді втікають у паніці. Утікаючи, попадають у пастки, викопані в землі. Білі миші, поширювані туземцями для цих ловів, приносять більше шкоди, ніж є користи з убитих слонів.

НОВА ПЛАНЕТА.

Бельґійський астроном Аренд відкрив нову планету, яку назвав іменем проф. Банахевича, директора краківської обсерваторії.

І ЦИГАНИ МАЮТЬ ҐАЗЕТУ.

Ґазета циганською мовою почала виходити в Букарешті. Називається „Неямуль Ціґанес" і появляється раз на тиждень. Видавці надіються багато читачів, бо в Румунії живе поверх міліон Циганів, яких признано національною меншиною.

ЖИРАФИ НА ЛІЦИТАЦІЇ.

У Капштадті продавали цими днями з молотка небуденні предмети. Були це 28 жираф і 55 ґазель з одного хутора. Більшість з них пішла до одного звіринця, частина як домашні звірята.

В ЕВРОПІ ЗАНОСИТЬСЯ НА НОВУ МІЖНАРОДНЮ ЗАВЕРУХУ

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Югославський уряд вніс до Ліґи Націй ноту, в якій закидує Угорщині, що це вона винна смерті короля Александра й французького міністра Барту. Це вона, кажеться у ноті дає захист терористам і каламутить спокій та добрі взаємини між державами.

Разом з Югославією внесли подібні змістом ноти ще й Чехословаччина та Румунія. Значить, держави, що творять „малу антанту", виступили солідарно проти Угорщини.

Угорський премієр заявив, що всі ті закиди, звернені проти Угорщини, неправдиві, та що саме „мала антанта" доводить своїм кроком до заколоту.

ВЕЛИЧЕЗНІ СУМИ НА ЗБРОЄННЯ.

ТОКІО (Японія). — З цілого державного буджету на наступний рік піде 46% на зброєння на морі й суші. Це сума, небувала в історії Японії, — 1,019,000,000 єн. Бувший міністер закордонних справ назвав усякі збройні обмеження „абсурдними".

ФРАНЦІЯ ПРОДОВЖУЄ ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ.

ПАРИЖ. — По приділенню до буджету величезної додаткової суми на зброєння, думають тепер над тим, як змусити парлямент дати свою згоду на заведення дворічної примусової військової служби.

І БРАЗИЛІЯ ЗБРОЇТЬСЯ.

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Фабрики зброї приняли 100 нових інжинірів, бо одержали великі замовлення від Бразилії. Замовлено головно важкі гармати, на суму 100,000,000 корон.

АНҐЛІЯ ПРОВІРИТЬ ВИРІБ ЗБРОЇ.

ЛОНДОН. — Уряд зоряджує провірку всіх фабрик амуніції, щоб знати, скільки і для кого вони виробляють зброю.

ПОМЕР СТОВП МОСКВОФІЛЬСТВА НА ЗАКАРПАТТЮ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — Помер досмертний голова москвофільського „Общества ім. А. Духновича", севлюський архидіякон о. Евмен Сабов. На похорон зїхалися всі москвофіли, які зі смертю о. Сабова і виїздом д-ра Стефана Фенцика до Америки лишилися без проводу. Тому й поділилися зараз на дві, ворогуючі з собою ґрупи. Їх щоденник „Карпаторусскій Голос" перестав виходити. Не стало „пособій".

НІ СІЛО НІ ПАЛО ЗАМКНЕНО СЕСІЮ СОЙМУ.

ВАРШАВА (Польща). — Щойно зійшовся польський сойм на наради. Та несподівано вручено маршалкови сойму розпорядок президента Польщі, яким припинено сесію сойму на 30 днів.

РИМО-КАТОЛИЦЬКЕ ЕПИСКОПСТВО В СТАНИСЛАВОВІ.

КРАКІВ. — „Ілюстровани Курєр Цодзєнни" з 9 листопада подає, що в Станиславові мають створити римо-католицьку дієцезію для станиславівського воєвідства і частини тернопільського.

ПРИМУШУЮТЬ ЗАПИВАТИСЬ, АЛЕ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Новий декрет президента Польщі дуже влекшує торговлю алькольними напитками. Між іншим скасовано право сільських і міських громад рішати про повну заборону продажу алькогольних напитків.

18 МІЛІОНІВ ШКІЛЬНОЇ ДАНИНИ.

ЛЬВІВ. — Польський сойм має предложений буджет, у якім є позиція на 18 міліонів злотих, що мають бути зібрані з т. зв. шкільної данини. Буде це оплата за науку у вселюдних школах. Шкільна данина обійме додаткову податкову оплату за мешкання навіть у нових домах, що досі були звільнені від податку. Данина буде обовязувати навіть однокімнатні селянські хати на селах.

НОВІ АРЕШТИ В РОГАТИНЩИНІ.

РОГАТИН (Галичина). — Дня 31 жовтня переведено масові арешти серед української молоді Рогатинщини. Закидувано їй недозволені збірки, між іншим збірку на Українську Академію в Подєбрадах.

ЗА ЖАЛОБУ ЗПРИВОДУ ЗАГАРБАННЯ ВИЛЬНА ПОЛЯКАМИ.

КЛАЙПЕДА (Литва). — Литовська влада потягнула до судової відповідальности німецького громадянина Оттона Шукета за зневагу литовського народу. Причиною було те, що він не згодився припинити праці у фабриці на одну хвилину на знак жалоби зприводу роковин загарбання Вильна ґенералом Желіґовським.

АРЕШТУВАЛИ ЗА МОЛИТВУ ЗА ЗАСУДЖЕНОГО.

ЛУЦЬК (Волинь). — Польська поліція арештувала і замкнула до вязниці о. Миколу Табаковського, настоятеля православної парохії в селі Городище. Священикови закидують пзотидержавну діяльність, яку польська влада добачує в тім, що о. Табаковський молився публично в церкві за свого шваґра Ананія Закоштуя з села Лаврова, засудженого на 4 роки вязниці за те, що нібито роздавав летючки ОУН.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОСТОРОГА ПЕРЕД ФАШИЗАЦІЄЮ АМЕРИКИ

Перед комітетом конгресменів, що має розслідjувати так звані неамериканські діяльности, виступив оноді один з визначних американських вояків, ґенерал-майор маринарів, Смедлі Ботлер, із зізнаннями, які мусять звернути загальну увагу самою повагою своїх закидів.

Ґенерал Ботлер закидував не більше й не менше, тільки заговір фашизувати Америку. Заговір виринув серед високих військових старшин та багатих капіталістів з Вол стріту в Ню Йорку. Фашистівський переворот мав бути переведений у цей спосіб, що по відповіднім підготуванню публики, по відповіднім зацементуванню невдоволення з політики президента Рузвелта, у таборі в Елкриджу, в стейті Меріленд, мали зібратися великі військові відділи та помашерувати масовою парадою на Вашингтон. Тут провідники походу мали поставити президентови ультимат: або резиґнувати, себто годитися на переворот, або йти на бій, на котрий він не мав би сили. Чи сяк, чи так поставився би президент, фашизм мав бути заведений: влада мала перейти в руки диктатора, що спиравсяб на військову силу.

Що такий фашизм значив би для населення Америки, можна легко догадатися, приглянувшись тому, що діється в Італії, Югославії, Німеччині, та додавши до цього певні специфічно американські умовини. Хто був би правлячою сферою американського фашизму, не трудно догадатися. Скільки разів в Америці виступали проти демократії, стільки разів тут традиційно голосили перевагу старого анґльо-саксонського племени, консервативного в політиці, протестантського вірою, нетерпимого до всього, що інакше від нього. З практики теж можна знати, проти кого він буде звертатися. Проти Муринів, проти чужинців, себто всіх імігрантів неанґлійської раси, проти всіх непротестантів, головно Жидів і католиків. Правити буде військова кліка, звязана з великими промисловцями, а давити будуть робітника, фармера, дрібного купця та незаможну інтелігенцію.

Такі вигляди фашизації Америки, здається, вистарчають, щоб звернути на ревеляції ґенерела Ботлера увагу кождого чоловіка, котрому дорогі горожанські вольности Америки, а подвійно повинні насторожити слова Ботлера всіх імігрантів, котрі в першу міру будуть поносити на своїх плечах тягар і удари американського фашизму.

Д-р Остап Грицай.

359 ЗАМУЧЕНИХ ЗА УКРАЇНУ

Слово в XIV. роковини боїв під Базаром (21. XI. 1921.—21. XI. 1934).

Так поклав Господь Правдивий
Нічию в листопаді
Правду-Волю — знаки-диво
В зоряній лямпаді:
Триста зірок і півсотні
Й девять ясним жаром
Із небесної безодні
Стали над Базаром...

М. Оверкович,
(з поеми: Сузіря Лицарів).

Хотілосяб сказати:

Після Базару нема для нас, Українців, в історії світа таких боєвих героїв, таких визвольних зусиль і таких воєнних Голгофт, з якими ми не могли порівнати чогось подібного в нас.

Навпаки — після Базару в історії України розкривається ще одна сторінка такого визвольницького геройства й такої національної Голгофти, що доводить нам питатися інших народів, чи багато такого знайдеться в їх минулому? Бо якщо коли й де можна говорити про пориви просто абсурдні своєю звагою і своєю сміливістю з погляду на протиставлені їм трудноці, і про те, як мотика взялася рубати сонце, а людська голова розбивати залізний мур, то передовсім і в першу чергу з приводу подій, яких ну чи не трагічний кінець довершився в Базарі. Миж не сміємо забувати при тім, що **розстріляння червоними катами 359 українських недобитків Повстанської Армії під Базаром** після оконечного зліквідування „Другого Зимового Походу" ген. **Юрка Тютюнника** — це вже тільки останній акт, кривавий фінал та остання, найвища посвята у надлюдській боротьбі, що їй імя Базар. Що **двацять днів змагань** з большевицьким ворогом, попереджуючих той кривавий фінал, це один непереривний ланцюг боєвих негод, страждань і мук, стількиж катастрофальних для походу, що й непереможних для сил смертної людини. Та проте зі сторони наших повстанців тут проти всіх наступів боєвого пекла — скрізь і всюди і до останнього моменту ми бачимо лиш одно:

Геройський відпір, геройське завзяття, дужче, ніж усі страхіття смерти й погуби.

Україна понад усе!
Хай живе боротьба!
Слава Героям!

О, так, культурний світе, ми, Українці, не потребуємо сьогодні надто захоплюватися ні колишніми грецькими Термопилями, ні клясичними Маратонами, ні подивляти як щось недосяжне хоробрість полків Наполеона.

В нас, Українців, є свої Термопилі і свої Маратони. І немає і на найтрагічніших сторінках Наполеонової історії, починаючи від московського пекла 1812 р. аж ген до погрому під Ватерльо, боєвих страждань, яких з рівною хоробрістю не перемагали й повстанські полки України...

Ось хочби шляхом лицарських змагань, що завели Їх у велитенську могилу під Базаром. Цеж навіть ляцький свідок, як ось польський **поручник Маєвський**, що був прикомандирований до нашої повстанської армії, не завагався сказати про неї прилюдно таке:

„Я — говорив він до незабутньої памяти начальника ґенерального штабу, **полковника Отмарштайна** — просто дивуюся витревалости й геройзмові ви людей, пане полковнику! Як ось їду я з Польщі на власному коні, та проте вже майже обернувся в трупа! А ваші козаки машерують пішки біля 300 верстов — босі й голі, і тільки з 3-годинним відпочинком на добу, а тут що дня бій!"

Отже:

Босі й голі і з дня на день смертельно перетомлені, неправильно і зле живлені, а щонайголовніще — без достаточних засобів зброї й муніції, а проте день-у-день сміливі боєвики повстанського фронту.

Якаж це звага і яка непорушність визвольного хотіння!

Коли ось після того, як на стації Кльосове захоплено вагон зі зброєю, при роздачі її між повстанців виявилося, що тієї зброї вистарчає лише на 50% прибулого до цього району люду, то **до 500** осіб, не вагаючись ні на хвилину, з **ентузіязмом заявили, що підуть і без зброї**, яку вони дістануть собі від ворога, хочби й довелося відбирати її від нього голими руками. — „А якщо додати до цього — каже один з учасників, **інж. Віктор Яновський** — що всього 15% вояків мали шинелі (**більшість була лише в сорочках, штанах** і без чобіт), то просто незрозумілим буде для того, хто не пережив хвилі піднесення духа в обличчі вимріяної Батьківщини, той запал, який опанував цих вірних синів України, готових вразі потреби покласти своє життя за визволення рідної країни, за виборення свойому народови кращої долі. І велике враження робила ота надія, ота впевненість у козаків, які, стихійно кохаючи свою Батьківщину, так сміливо йшли до нерівного бою..." Наперекір тому, повторім, що в їх рядах, як згадує інший учасник походу — „один із рушницею, другий із шаблею, третій із списою; хто в дірявих черевиках, хто в личаках, а хто й зовсім босий. Та ще: один хоч трохи одягнений, другий без плаща, **а хто й зовсім нагий**".

А тут уже в перших днях листопада мороз доходив до 15 ступнів, а сніг до 3/4, а то й до метра з чверткою висоти!

Але ті українські вої, хоч вони й без одягу, без зброї, в голоді та холоді, стають таки відразу пострахом ворога. От вони зараз з першим переходом через совєтський кордон, обезброюють відділ польської жандармерії, що женеться ними, а в першім селі на Україні, **в Майдані Голишевськім**, відділ червоної кордонної охорони, причім розстрілюють кількох комуністів, і таксамо зараз в Андріївці, в Кішині, в Жубровичах і де інде. Добувають так собі зброї і коней, а позатим мають нагоду відбирати в московських грабіжників дорогоцінні харчі, забрані ними титулом продподатку від наших селян. І так прегарно бачити воно, як наші повстанці, захопивши ту чи іншу місцевість з червоною залогою, беруть зараз на суд червоних опришків, зокремаж усякого роду чекістів, і безоглядно розстрілюють, чоловіків таксамо як і повій-чекісток, які, рекрутуючись з вуличниць і злодійок, дошкулювали нашим селянам гірш, ніж найбільш озвірілі чекісти. **В селі Боднарівці** нпр. хоробрий **сотник Хмара** дістав у свої руки комуністичного розбишаку, що, як казали селяни, велів розстріляти 53 наших людей. І от, коли той опришок почав іще лаятися, сотник Хмара вигаратав його по пиці, а далі після полевого суду в селі Піски московського драба повисили. Який же відрадний це вияв народньої пімсти, нехай тільки проти поодиноких осіб! **А в місті Коростені** наші повстанці, захопивши місто в ночі, здобувають бравурним наступом — під проводом **підполк. І. Рембwillовича** — залізничий двірець, розстрілюють тут усіх комуністів-чекістів та визволюють з коростенської вязниці **до 600 політичних вязнів!**

„Узагаліж — зазначує у свойому спомині один з найвизначніших учасників нашого походу, **полковник Роман Сушко** (тоді командир 2-гої бригади) — козаки-повстанці, одержавши навіть поганеньку зброю в руки, стали „непоборними побідниками". І не треба було підбадьорювати нікого, а навпаки — довелось угамовувати цей порив".

Даліж треба би розмальовувати жахливі картини оконечної боротьби повстанців на життя і смерть, боротьби з червоними опришками, які з непереможними силами ідуть за ними крок-у-крок, окружають їх щораз тіснішим колом, ніби гадовим скрутом, який їм несе неминучу смерть. Але козаки боряться водно, на всі боки, і з усіх сил дослівно до останньої каплі крови. І воно аж страшно, і просто потрясаючо для душі бачити, як фізичне виснаження, фізична перетома в наших повстанців досягає своїх найвищих, **демонічних вершин**, як вони, знесилені походом, морозом, неспанням, голодом і ненастанним змаганням з настирливим ворогом, валяються у сніг мов мертві і засипляють на морозі смертельним сном. Як вони, стортуровані голодом, їдять сире, отікаюче кровю мясо. Як вони пів-живі і завмираючи із зимна, мусять переходити вбрід ріки, річки й баючи, і дубіючи в мокрих одягах — іноді тільки в сорочках — відбивають іще кожночасний наступ червоної кінноти. І як в останньому бою **під Миньками**, де московські діяволи рубають їх у пень, **уже в пів-божевіллю з простражданих** мук знаходять у собі ще завжди силу боротися, і неодин з них волів погубити себе сам, ніж попасти в московський полон.

А накінець ті останні з них, **тих 359, що**, як уповні обезброєні, не могли вже ні ворога ні самих себе погубити, і діставшись у руки червоних катів, мусіли згинути спільною мученицькою смертю у великій братній могилі під Базаром.

Ах, це великострадницька, але заразом і золота-золотиста сторінка в історії останнього досі бою України за волю!

Бо дивіться лиш — після того, як большевицькі кати вже навели на засуджених скорострілли, і один з їх комісарів **обіцяв помолування тому**, що заявить **каяття і вступить до червоного війська** для боротьби з українськими „бандитами", виступив з наших рядів **козак 6-тої дивізії, Щербак**, і **сказав:**

„Я козак Шостої Дивізії **Щербак, від себе й козаків**, яких я знаю, кажу вам: ми бачимо, що нас чекає, і ми не **боїмося смерти, але** до вас **служити не підемо.** Коли ви **нас побете — знайте**, що за **нас вам помстить увесь український нарід. А коли до українських вояків дійде** чутка про **вашу ганебну роботу**, то за **кров нашу вони будуть нищити все, що тільки має** хоч малий **взязок із вами**, каторжани!"

І голосне, могутнє „Слава" — оповідає очевидець — рознеслось по полю, і залунав як останній салют Україні — гимн: **„Ще не вмерла Україна"**, поки не заглушив його гуркіт ворожих скорострілів...

Як сказано:

Після Базару розкривається в історії України ще одна сторінка такого визвольницького геройства й такої національної Голгофти, що можемо вже сміло питати в інших народів, чи багато такого знайдеться в їх минулому?

„ЩО ТАКЕ ВЛАСТИВО УКРАЇНА?"

LOUIS LAMARRE. "QU' EST-CE AU JUSTE QUE L'UKRAINE?" "NOTRE TEMPS" No. 506. Mardi 30 octobre 1934.

„Що таке властиво Україна?" Під таким загальним титулом париська щоденна газета "NOTRE TEMPS" розпочала низку дописів Люї Лямара про Україну. „Ця велика нація, якої моральна і духова гідність скрізь кидається в очі, уявляє з себе болюче місце Европи", пише Лямар.

Україна творить темну пляму в житті післявоєнної Европи. Як хронічна хвороба, котра то притихає то знову вертається, українська проблема раз-у-раз стає на деннім порядку Европи. Час від часу відомости про голод чи про карні експедиції на Україні, або якесь розголошення дипльоматичних таємниць каламутять спокій урядів і народів.

Але щож таке властиво Україна? — питається автор.

І тут він отверто стверджує, що положення, в яке поставлено Україну як державу, а український нарід як націю, є найбільшим політичним злочином XX століття. Україна, пише автор, є велика земля, яка складається не тільки з тієї частини, що „витала" п. Еріота, бо частини її значно збільшили території сучасної Румунії, Чехословаччини, а особливо Польщі. Нарід, який живе в тих частинах, відріжняється від пануючого населення своєю багатою і мельодійною мовою. Не зважаючи на нещастя, яке спадало на українську націю від кількох віків, народня українська традиция живе, а фолькльор вирішує національну територію України.

Отсе є зміст і тон першого допису. Він дуже яскраво відріжняє п. Лямара від багатьох інших чужинців-журналістів, що пишуть про Україну дуже часто всілякі небилиці.

Підполковник **І.-Л. Морей де Моран.**

— Що? Ви хочете в нашому цирку виступати як дивогляд природи? Таж ви зовсім нормальний чоловік!

— Зовсім ні! Я можу виступати як найменший велетень або як найбільший карлик!

В. Ф.

МУДРЕ ЗАВІЩАННЯ.

8)

Коли Нагірняк вже став засипляти, раптом розгулялася буря. Дощу майже не було, тільки грім бив за громом і страшно блискало. Від громів шиби бреніли. Про спання не можна було й думати. В годині пятій випогодилося і Нагірняк вийшов з хати. Утомлений був і його неначе тисло щось в голові.

— Пройдуся полем, то від свіжого воздуха вступиться, погадав собі.

Савка також вже був на подвірю. Господар взяв його з собою і оба пішли в поле.

— Шкода, що дощ не впав — сказав по дорозі. — Земля дуже суха.

Небо вже було цілком чисте, без хмаринки.

— Знов буде горяча, душна днина, — замітив господар.

Савка лиш кивнув головою і знов ішли мовчки.

— Ти хотів би стати господарем, Саво?

Хлопчина глянув на війта, не знаючи, як розуміти таке питання. Бо гадав, як щось само собою розуміється, то н: треба питати.

— Сего року кінчиться твоя школа, а ти так любиш книжки.

— Люблю, — відповів Савка. Та я волів би ходити за плугом.

Відповідь хлопця дуже втішила Нагірняка.

— Вертайся тепер до хати. Поснідай і гони до школи. Учителеви перекажи, що по обіді прийду до нього на балачку.

Савка відійшов, Нагірняк пішов далі до людей, що робили в полі. Сидів там до полудня. Біль в голові став таки сильний, що вернувся до хати. Ледви зайшов. Сів обідати, та не їв. Від стола встав і став думати, чи не покластися до ліжка. Та соромно було в робучу днину.

Голова, неначе би шрубами стискав її. Перед очима мерехкотіло. Приклав до чола ніж. Не помагало. Взяв склянку води. Заки підвів її до уст, склянка вилетіла з руки. Захитався і впав коло стола.

Збіглися радні. Прийшов учитель. Війт не говорив. Мабуть також не пізнавав нікого. Заступник війта взяв ключ від шафи, в котрій лежали громадські папери і інші документи. Післали по пароха, котрий мав резиденцію в сусіднім селі.

— Вже! — сказав хтось, що стояв коло ліжка.

Всі зрозуміли, що значить се слово. І Нагірнякова зрозуміла, що вона вже вдова. Приступила до мужа і взяла його за руку, щоби допевнитися, що він справді вмер. І вона сказала „вже!". Стала по хаті розширатися. В куті стояв Савка і плакав. Вона приступила до нього, взяла за руку, потягла до дверей і сказала:

— Ти в сій хаті вже не маєш що робити. І ночувати вже не будеш. Бери своє шмаття і шуруй!

Пхнула його так, що хлопчина троха не впав. Приступила до Тимка і сказала йому:

— І ти вже нині знайди собі який нічліг, бо я мерця боюся і сю ніч буду спати на стришку. По похороні стришок також буде мені потрібний, бо прийде інший парубок. Якийсь молодший, не таке старе порохно, що вже не може.

Тимко пішов нагору збирати своє шмаття. Там зійшовся з Савкою. За обома надійшов учитель і промовив до них:

— Нині підете ночувати до мене. Я гадаю, що не так буде, як вдова хотіла би. Небіжчик раз казав мені, що його завіщання буде для людей великою і дивною несподіванкою. Воно у нотаря. Завтра поїду до міста. Може довідаюся, яка то несподіванка.

Учитель вже давно підозрівав Нагірняка, що він хоче Савку адоптувати і записати йому цілий маєток. Потерпав, що скора і несподівана смерть перешкодила йому виконати намір.

Другої днини заступник війта скликав раду і запросив також учителя. Спершу рада обговорила всі громадські наслідки уступлення війта. Коли пізніше зійшла бесіда на Савку, заступник війта сказав, що між документами знайшлася банкова книжочка Савки на чотириста гульденів. Спитав, хто схоче взяти на себе обовязки опікуна сироти. Учитель заявив готовість взяти на себе опіку, та лише обовязкову, урядову, кажучи:

— Я маю власні діти і такого хлопця, як Савка, виховувати не всилі. Та про те, що з ним пізніше зробити, буде пора пізніще побалакати. Покищо нехай буде в мене.

Пополудні учитель поїхав до міста і приїхав з вістю про завіщання. Нетерпеливі люди намагалися вже з його лиця вичитати, яке се завіщання. Се лице не дуже було врадуване, та й не сумне. Зараз радних, котрі, до нього збіглися, розказав:

— Завіщання війта є доповненням завіщання його батька. Як би був вмер без ніякої останньої своєї волі, то вдова була би дістала бодай законну пайку відумерщини. Не дістане ні стебла!

— А то добре! — шепнув хтось.

— А хто дістане? — спитав другий.

— Дістане громада. Буде фундація. Доходи будуть іти на якусь школу, або на стипендію, чи підмоги для бідних школярів. Се, чи те, порішить управа ундації. До управи належать члени ради громадської і кождочасний учитель. Якби їх було більше, то управитель школи. Потроха грошей небіжчик записав Савці, Тимкови і ще декому з челяди.

Радні були дуже вдоволені з такого завіщання. Челядь була далі потрібна на відумерщині. Рада зараз порішила, щоби задержати стару челядь, разом з Савкою.

Панове радні також позволили собі зробити малого збитка, та аж по похороні, коли завіщання проголошено урядово. До вдови, котра про зміст завіщання ще не знала нічого, прийшов заступник війта і сказав їй, що як схоче найметися до коров, то рада, попросить Тимка, щоби її взяв на службу. Вона того делеґата ради і урядуючого війта викинула за двері. З хати не вступалася, так, що викинули її силою. Пішла до брата.

(Кінець).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З праці 12-го відділу ОДВУ.

З нагоди „Свята Героїв", яке відсвяткувала наша громада дня 30-го вересня ц. р., завитав до нас делеґат ОУН, п. О. Грибівський, який скріпив морально наші ряди, устійнивши їх у глибокій вірі необхідности національної революції для нашого визволення.

Свято відкрив голова місцевого відділу, О. Бережницький коротким та річевим словом, яке викликало в присутніх повагу до тих, що „впали в нерівному бою за Україну". Концертову програму виконав місцевий хор ім. О. Кошиця під диригентурою о. І. Савчука, з чого найкраще випали стрілецькі пісні. Підчас співу пісні „Чорна ріля ізорана" неодному покотилися сльози, бо лицарські тіла наших героїв розтягають ворони, а очі випивають круки. Вязанка чоловічого секстету випала захоплюючо; виконали її кращі сили, як також сольо-спів проф. Г. Павловського, та п. Т. Свистуна, якого пісня „Ой у нашім славнім Львові" в честь В. Біласа і Д. Данилишина віддана була по мистецьки.. Не можна поминути й наших дівчат, а це: О. Ситкевич і С. Тоганчин, які виконали дуетом кілька стрілецьких пісень дуже гарно. В програму входили теж деклямації дітей, а це: панни Е. Ворончак і Івана Ковалишиного, та „Юнаки" старого націоналіста. Дитячі деклямації випали добре, бо діти не уступили в нічому старшим.

Святочну промову, яку виголосив делеґат від ОУН, п. О. Грибівський, годі передати в отім короткім часописнім звіті. В промові торкнувся бесідник останніх подій у краю і відбивав атаки, з якими угодові елементи пішли на розбиття ОУН.

Делеґат О. Грибівський задержався по „Святі Героїв" тиждень у нашій місцевости, та дав низку відчитів. Перший такий відчит відбувся в громаді на „Норті", де слухачів зібралося повна домівка. Всі вислухали з увагою делеґата та зложили жертви на визвольну боротьбу.

Другий відчит відбувся в громаді „Найстави", де присутніх було повна галя. Присутні вислухали бесідника з торжественною пошаною. При кінці відчиту говорив іще головний організатор ОДВУ, Т. Свистун, просячи присутніх зложити жертви на боротьбу.

Третій зчерги відчит відбувся в салі Укр. Горожан, підчас гостинного приняття в честь делеґата членами ОДВУ й МУНУ дня 4-го жовтня ц. р. Приняття почалося передмовою Т. Свистуна. Гість, п. О. Грибівський, якого привитано гучними оплесками, виголосив промову, в якій звернув головну увагу на значіння організації та її цілі. Його відчит був звернений головно до молоді, яка гуртується в МУНІ. Говорив на тему „Чому ми маємо займатися ідеєю визволення України?" Підкреслив, що за ідея тому жива, що за неї вірні діти України гинуть геройською смертю тисячами. І тільки тому Україна стає світовою проблемою. Одним з головних критеріїв національно-творчого життя, є виховування характерів в одиницях, котрі з любовю, з посвятою й запалом схочуть зайняти серед мас до бою за свої права незалежности — говорив бесідник.

Опісля пояснив ідеї українського націоналізму. Тому, що настрій і піднесення присутніх були глибоко відчуті, Шановний Делеґат вважав за конечне заприсягнути всіх старших і молодших націоналістів, з винятком тих, які не є певні, чи зможуть бути п стійно віддані ідеї націоналізму. Та таких не було, й всі члени ОДВУ й МУНУ вставили... в ряди зложити присягу. Присягу провів Шановний Делеґат, по якій кожний націоналіст отримав відзнаку—тризуба, на памятку присяги. Підчас вечері, яка відбулася того самого вечора, говорили ріжні бесідники, між іншими старший, карний член Василь Павлівський, якому зі зворушення потекли сльози, бо він прирік пімсту на Ляхів за своїх близьких земляків Пришляка й Гоголя.

Спомин з того вечора лишиться на довго в памяті й серцях тих, які готові положити душу й тіло за свободу України.

Тепер подаємо спис жертводавців, які зложили жертви на визвольну боротьбу: Збирали на листи в наглій справі. Листа ч. 23, збирав Михайло Шеремета; зложили: по $1: М. Шеремета, М. Гасяк, В. Білокур; по 50 ц.: І. Дмитрик, М. Максимюк, М. Наумчак, М. Дарморгай, І. Пеленський, Н. Н., Г. Бучко, Т. Миколайчук, П. Мотрук, М. Горбовий; по 25 ц.: М. Кулик, І. Ясінчук, П. Ілько, І. Кісь, Горобійовський. Ст. Терлецький, І. Козак, Ст. Крутій, Е. Смужинський, Д. Баґрій, Н. Н., О. Клебан, І. Савчин, М. Дубас, І. Дубик, Г. Шагала, С. Бабяк, А. Наволяний, Н. Чичула, В. Білюх; по 10 ц.: І. Кравчук, Кобільник, В. Настасяк, І. Вандаль, П. Гереляк, Е. Сіткевич, М. Ничипор; М. Насевич $1.

Ліста ч. 26. Збирав В. Василюк. Зложили по $1: С. Рутецький; по 50 ц.: Г. Слободян, М. Качмарчик; по 25 ц.: І. Галадій, Й. Шаварин, В. Заверуха, Т. Борин, А. Чичула, О. Кульчицький, В. Ярема (Н. Й.), Т. Чемерис, д-р Т. Дубас, І. Демянчик, О. Рибачок, Г. Рибачок, М. Головата, П. Гілевська, К. Малинська, О. Штоґрин.

Ліста ч. 110, збирав М. Пасічник. Зложили по $1: Г. Михайлюк, І. Сорока, К. Шпікула, о. І. Савчук, В. Граб; по 50 ц.: П. Омелян, І. Венгринюк, С. Нендза. Разом зібрано на лісти $27.85.

На концерті „Свята Героїв" у Филаделфії зложили: по $1: В. Іванковський, Т. Савчук, Й. Сіткевич, Г. Рибачок, С. Омелян, Т. Пташинський, І. Шмильський, пані Сава, Т. Сорока (з Честер, Па.), Г. Грицишин, о. Г. Павловський, Т. Свистун, С. Ружецький, д-р П. Дубас, Я. Стечишин, д-р П. Романів; по 50 ц.: О. Грибівський, М. Химій. — Дрібними жертвами $18. — Разом $35.

Підчас відчиту делеґата ОУН на „Норті" при українській громаді зложили: по $1: О. Тацинець, М. Кольців, Т. Свистун, І. Жмутин, І. Сорока, П. Гальович, І. Сеніца, В. Мужчинка, І. Матковський; О. Будай 75 ц.; по 50 ц.: І. Тацинець, Марія Кудла. Дрібними жертвами $2.50. Українська громада на „Норті" $2.75. — Разом $16.

Підчас відчиту в „Найстави" при українській громаді зложили: по $1: Ялечко, Гр. Шагала, І. Паславський, Крайник, Т. Свистун; по 50 ц.: Кіндзерський, Марія Кудла. В. Питляк; по 25 ц. дві особи безіменні.— Разом $14.05.

Дочки України 42-го відділу Союза Українок жертвували $5.00.

Всі збірки, які перевів 12. тий відділ ОДВУ в Филаделфії, Па., за вересень і жовтень 1934 р., али разом $102.90. З того вислано на визвольну акцію через Центральну Управу в Ню Йорку $55 і на „Розбудову Нації $15. Разом $70. З осталої суми $32.90, яка відноситься до збірки на концерті „Свята Героїв", покрито деякі розходи свята, а $7.60 остался ще в касі.

Управа 12-го відділу ОДВУ в Филаделфії, Па.:
Олекса Бережницький, голова;
Михайло Шеремета, скарбник;
Митро Пасічник, писар.

ДЖАНСОН СИТІ, Н. Й.

Листопадовий концерт.

В неділю, 18. листопада ц. р., мав я нагоду застати до Джансон Ситі, Н. Й., на Листопадове Свято, яке влаштовувала укр. прав. громада. Немало здивувало мене, що в ці, мало кому знаній закутинці, цвите гарне українське життя. Особливо віджило воно з приходом о. Л. Кушніра, якому належиться признання за влаштування цьогорічного Листопадового Свята. Громадський парохіяльний хор, під його управою, хоч недавно зорганізований, відспівав гарно вязанку стрілецьких пісень. Деклямували школярки: Оля Ковач „В ряди ставаймо", і Олена Іванців: „Стрілецька смерть".

Святочну промову виголосив о. Степан Мусійчук з Пасейку, Н. Дж. Промова була держана в поважнім тоні. Думаю, що вона загріла слухачів до нової народньої праці. Підчас концерту о. Кушнір візвав до збірки на Музей Визвольної боротьби. Зложили: по $1:: А. Маловецький, Й. Каспрович, А. Поточняк, Марія Добрянська, о. Л. Кушнір, Т. Ковач; по 50 ц.: Н. Тхір, І. Руцький, В. Бараник, С. Галушка, Д. Цеклинський; по 25 ц.: І. Іванців, І. Клим, М. Добрянський, С. Маїк, А. Кулик, Н. Маловецький. Решта дрібними датками. — Разом зібрано $11.75. Ця сума і приході зі свята, який піде на інвалідів, будуть вислані до краю через Обєднання.

Гість.

ВИКАЗ ЖЕРТВ

Української Еміґрації Америки й Канади в користь інвалідів Українського Війська за III-те чвертьріче 1934 р.:

1) Обєднання Українських Орґанізацій, Ню Йорк, Н. Й.	$250.00
2) Український Центр в Куритибі (Ю. Буський)	15.00
3) Василь Федюк, збірка в Бриджпорт, Конн.	10.00
4) Товариство „Просвіта", Торонто, Онт.	6.00
5) Червоний Хрест Гетьм. Січей, Ошава, Онт.	5.00
Разом у липні, серпні і вересні 1934 р.	$286.00

Жертви Української Еміґрації в Америці й Канаді на українських інвалідів:

в I-му чвертьрічу 1934 р.	$3,018.56
„ II-му „ „	1,529.80
„ III-му „ „	286.00
Разом у місяцях січень—вересень 1934 р.	$4,834.36

Усім жертводавцям за грошеву поміч Товариству складаємо щиру подяку.

Львів, у жовтні 1934 р.

Українське Товариство Допомоги Інвалідам:
Д-р І. Ґижа, в. р., гол., **Д-р Я. Олексишин**, в. р. секр., **дир. Ст. Волошиновський**, в. р., скарбник.

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА.

ГАРТФОРД, КОНН.

Ювилейне свято.

Дня 28. жовтня влаштовано заходом бр. св. Івана Хрестителя, від. 277 У. Н. Союза, свято в память 40-літнього існування У. Н. Союза.

Свято відкрив короткою промовою гром. М. Курдина, предсідник відділу. Потім виступив хор укр. греко-кат. церкви, під управою дяковчителя Сташка, відспівавши низку українських пісень, за які публика нагородила його щирими оплесками.

Далі виступали танцюристи школи В. Авраменка під проводом громадян: Ласького і Стефанова та пяністки панни Апанович. Танцювали знаменито.

Головний реферат, по українськи для старших, а по англійськи для молоді, виголосив гол. рек. секретар, Д. Галичин. І представив ідею У. Н. Союза, його розвій та її користи, які він дає членству, іміґрації й українському народові.

Потім предсідник візвав присутніх зложити жертву на допомогу політичним вязням. Зібрано $14.30, які вишлеться до краю через Обєднання.

На закінчення свята виступив іще хор і відспівав кілька пісень, закінчуючи свято українським національним гимном.

П. Курко, секретар.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО РОДИЧІВ, МОЛОДІ, ЩО СТУДІЮЄ В „ПЕНСИЛВЕНІЯ СТЕЙТ КАЛЕДЖ".

Я, нижче підписаний, прошу ласкаво всіх українських громадян зі стейту Пенсилвенія, як і сусідніх стейтів, надіслати на мою адресу імена й адресу студентів-Українців, котрі студіюють (без ріжниці, які ділянки науки) в вище згаданій колеґії, яку коротко називають „Пен Стейт Каледж". Треба тих адрес для згуртування нашої молоді й заложення Українського Студентського Клюбу.

Всі листи прошу надсилати на таку адресу:
Ambrose Kok,
Centre Watts Hall 314,
State College, Pa.

Всі українські часописи прошу цей поклик передрукувати.

Антін Чехов.

ОБМАННЕ ЗЕРКАЛО

Я з жінкою ввійшов у кімнату. З неї вдарило задухою та вогкістю. Міліони щурів і мишей розбіглися на всі боки, коли ми освітили стіни, які не бачили світла цілісеньке століття. Коли ми зачинили за собою двері, подув вітер і розкинув папери, що лежали на купі в куті. Світло впало на той папір і ми побачили старі букви та середньовічні малюнки. На позеленілих від старости стінах висіли портрети предків. Предки дивилися гордо, строго, наче хотіли сказати:

— Вигаратати треба тебе, братіку!

Кроки чути було по всій хаті. Мому кашлеви відповідав відгомін, цей тихий відгомін, що колись відповідав і моїм предкам...

А вихор завивав і свистав. У комині хтось плакав. У цьому плачу чути було розпуку. Тяжкі капілі дощу вдаряли об темні, мутні вікна. Це наводило сумні думки.

— Ах, предки, предки! — зітхнув я. — Колиб я був письменник, то дивлючись на ваші портрети, написав би довгу повість. А кожний із тих старенньких людей був колись молодий, тай кожний, або кожна, мав свій роман... і ще який роман! Глянь наприклад, на цю стареньку, мою прабабусю! Ця погана, дивовижна жінка має свою цікаву історію. Чи бачиш — спитав я жінку — чи бачиш зеркало, що висить онтам у куті?

І я показав жінці велике зеркало в чорних бронзових рамах, що висіло в куті біля портрету моєї прабабусі.

— Це зеркало має дивні прикмети: воно вбило мою прабабусю. Вона заплатила за нього великі гроші та не відступила від нього до самої смерти. Приглядалася в ньому як день так ніч, без упину — приглядалася навіть, як їла та пила. Коли клалася спати, кожний раз брала собі його до ліжка, а як умирала, просила, щоби вкинули зеркало їй у домовину. Не сповнили їй того бажання лише тому, що зеркало не вмістилося в домовині.

— Чи вона була кокетка?

— Майже. Та чи вона не мала інших зеркал? Чому так полюбила саме те зеркало, а не яке інше? Ні, тут моя дорогенька, скривається якась жахлива тайна. Інакше не може бути. Переказ каже, що в цьому зеркалі сидить дідько. Справді, це глупота; та нема сумніву, що це зеркало в бронзовій оправі має якусь таємничу силу.

Я втер із зеркала пил, глянув у нього та засміявся. Мому смíхови відповів відгомін. Зеркало було фальшиве й мое лице викривило на всі боки: ніс вийшов на лівому боці, підборідок подвоївся та відійшов на бік.

— Дивний смак мала моя прабабуся — сказвв я.

Жінка нерішучо підійшла до зеркала, також глянула в нього — й зараз сталося щось страшного. Вона поблідла, задрожала та скрикнула. Ліхтар впав їй з руки, покотився по долівці та свічка погасла. Ми були в темряві. Я зараз почув, як на землю впало щось тяжкого: то впала моя непритомна жінка.

Вітер застогнав іще жалісніше, побігли щурі, в паперах зашушукали миші. Волосся стало мені дубом на голові, коли з вікна відірвалася віконниця та впала на землю. В вікні показався місяць...

Я схопив жінку, обняв її та виніс із кімнати предків. Вона прийшла до себе щойно на другий день вечором.

— Зеркало! Дайте мені зеркало! — сказала вона, як стала приходити до себе. Де зеркало?

Цілісенький тиждень від того дня вона не пила, не їла, не спала, лише все просила, щоби їй дали зеркало. Плакала, рвала волосся на голові, кидалася сюди й туди, коли лікар сказав їй, що може вмерти з виснаження та що стан її здоровля дуже небезпечний. Я старався заволодіти над собою, та потім приніс прабабусине зеркало. Як жінка добачила зеркало, засміялася та впялила очі в нього.

І ось минуло вже більше як десять літ від того часу, а вона все ще вдивляється в зеркало, не розлучається з ним ні на хвилину.

— Невже це я? — а на лиці їй разом із румянцем палає щастя та одушевлення. — Так, це я! Всі брешуть, лише це зеркало каже правду! Брешуть люди, бреше чоловік! Ах, колиб я раніше була бачила себе, колиб я була знала, яка я в дійсности, я булаб не вийшла за цього чоловіка! Він не гідний мене! При моїх ногах мусять лежати найгарніші, найшляхотніші лицарі!

Раз, як я стояв позаду жінки, припадково заглянув у зеркало та відкрив страшну тайну. В зеркалі я побачив гарну жінку, що очам моїм не вірив, якої я ніколи в житті не бачив. То було чудо природи, гармонія краси, елеґантности та кохання. Та що це було в дійсности? Що притрапилося? Чому моя погана й неповоротна жінка в зеркалі виглядала так гарно? Чому?

Та тому, що обманне зеркало викривило погане лице моєї жінки на всі боки тай з таких перемін рис воно припадково стало гарне. Мінус і мінус дає плюс.

І тепер ми обоє, і я і жінка сидимо перед зеркалом, не оставляємо його ні на хвилинку та дивимося в нього: мій ніс пішов на лівий бік, підборідок подвоївся та пересунувся на бік, зате жінчине лице таке гарненьке — і я безперестанно бачу лице таке гарне — що я не всилі відірвати очей від нього.

— Ха, ха, ха! — сміюся дико.

А жінка шепше ледви чутно:

— Алеж бо я гарна!

ЦЕНТРАЛЬНА КАРТОТЕКА ХОРИХ У НІМЕЧЧИНІ.

(УП) Німецький державний уряд здоровля постановив заложити центральну державну картотеку всіх людей, що недомагають на якубудь не було хоробу, одідичену від батьків чи нового походження, що може мати наслідки також і на їх потомство. Лікарі спеціялісти встановили для кождої картки сорок рубрик, які мусять бути заповнені, щоб мати повний образ про стан хорого. Виповненням карток займуться лічниці в цілій Німеччині. Окремо буде ведена картотека людей, хорих на налогове злочинство, з якої найбільше буде користати кримінальна поліція. Значіння такого поставлення справи стане ясним, коли взяти на увагу старання німецького уряду виплекати здорове, расово чисте покоління. Хорим людям відберуть змогу мати потомство на підставі закону про стерилізацію.

Жінка вернулася до дому якась схвильована. Чоловік її питається, що сталося?

— Я саме вертаюсь від ворожки. Я дала їй десять долярів і наєш, що мені сказала?

— Що?

— Що ти оженився зі мною лише задля грошей.

— І ти за це дала їй десять долярів!? Я був би це тобі даром сказав!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ФІНІКСВІЛ, ПА.

На інвалідів.

З нагоди Першого Листопада вдправлено дня 11. листопада панахиду і зібрано в церкві $5.15. Бр. св. Петра і Павла, від. 321 У. Н. Союза, жертвувало $5. Разом вислано на інвалідів у краю через Обєднання $10.15.

Г. Цмайло.

ТОЛІДО, О.

З ювилею на край.

На звичайнім мітинґу бр. св. о. Николая, від. 167 У. Н. Союза, здав звіт Ювилейний Комітет з приходів і розходів ювилейного свята. Чистого приходу було $20.

Призначено $15 на допомогу українським інвалідам у краю, а $5 на церкву в Росфорд. Доложили ще по $1: М. Чорний, П. Юркевич; по 50 ц.: С. Гавриляк, Г. Миськів, М. Корнова. Разом вислано до Обднання для інвалідів $18.50.

М. Корнова.

ДАЛЬШИЙ ВИКАЗ ЗБІРКИ ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ ГОЛОДУЮЧІЙ УКРАЇНІ.

Обєднання, $35; Ю. Смарш зібрала в Бостон, Масс., $20; о. Хлистун з Водервліт, Н. Й., $15; Жіноче Горожанське Товариство у Филаделфії, Па., $15; о. Добротвор з Монт Кармел, Па., $10; С. Шумейко, Ірвінґтон, Н. Дж., $7.50; С. Галичинова, Джерзи Ситі, Н. Дж., $6.40; Софія Кузів, Лонґ Айленд Ситі, Н. Й., $5.80; Стефа Абрагамовська, Ню Йорк, Н. Й., $5; о. В. Каськів, Вунсакет, Р. Ай., $5; Тов. Просвіта, Ню Йорк, Н. Й., $5; Тов. Могильниця, Ню Йорк, Н. Й., $5; Тов. Золота Липа, Ню Йорк, Н. Й., $5; Францез Зиблікевич, Бруклин, Н. Й., $5; о. Л. Кушнір, Джансон Ситі, Н. Й., $4.50; В. Ваґнерова, Джерзи Ситі, Н. Дж., $4.10; А. Кметь, Йонкерс, Н. Й., $2.50; М. Ревюкова, Лонґ Айленд Ситі, Н. Й., $2.50; Ю. Яремова, Ню Йорк, Н. Й., $2.80; Микитка $2.50; Д. Кушевський, Ню Йорк, Н. Й., $2.50; Елі Норден, Ню Йорк, Н. Й., $2.50; М. Марусевичева, Ню Йорк, Н. Й., $2.50; Тейлор, Елизабет, Н. Дж., $2.50; А. Палей, Лінден, Н. Дж., $2.50; М. Федуняк, Лінден, Н. Дж., $2.50; Т. Костишин, Елизабет, Н. Дж., $2.50; Францес Зиблікевич, Бруклин, Н. Й., $2.41; П. Авраменкова, Ню Йорк, Н. Й., $2.50; А. Семочко, Шікаґо, Ілл., $2; Хома, Ню Йорк, Н. Й., $2; Ірина Тарнавська, Ню Йорк, Н. Й., $2; о. І. Ортинський, Шенандоа, Па., $2; о. Г. Пипюк, Монесен, Па., $2; Тузів, збірка на хрестинах у Гаврилюків $1.60; М. Барна, Елизабет, Н. Дж., $1.60; М. Мурашко, Джерзи Ситі, Н. Дж., $1.41; О. Луняк, Елизабет, Н. Дж., $1.30; З. Лисюк, Ню Йорк, Н. Й., $1; Е. Кирилюк, Шікаґо, Ілл., $1; Д. Дереш, Бруклин, Н. Й., $1; О. В. Жолдак, Гудсон, Н. Й., $1; Е. Лектей, Ню Йорк, Н. Й., 70 ц.; Г. Слободян, Джерзи Сити, Н. Дж., 40 ц.; А. Поливчак, Розел Парк, Н. Дж., 20 ц.

МИЛВОКІ, ВІС.

Матерям Біласа і Данилишина.

Тов. Івана Франка, відділ 103 У. Н. Союза, жертвувало на повищу ціль $4, посилаючи їх через Обєднання.

Н. Кудринський, секр.

ТЕМС, В. ВА.

На народні ціли.

Відомий зі своєї жертволюбности на народні потреби наш горожанин. Іван Магун зложив від себе $20, та призначив їх по $5 на Просвіту, Рідну Школу, інвалідів і Музей у Празі. Окремо переслав він знову $20 на будову Народнього Дому в Єзуполі. Ту квоту зложили громадяни - патріоти: Іван Магун $10, а Микита і Гринь Магун по $5. Разом переслано через Обєднання $40.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На народні потреби.

Тов. У. А. Горожанок жертвувало $25 на Музей Визвольної Боротьби в Празі і $5 на Дівочу Бурсу у Львові. Членниці. Тов. У. А. Горожанок не забувають про Рідний Край, співчувають з недолею своїх братів і сестер і стараються використати кожду нагоду, щоб їм помогти. Дня 4-го листопада гром. А. Дубас уладила у себе „Карт-парті", де зібрано $7.50 на Дівочу Бурсу у Львові. Зложили: п. Рутецька $1, а інші по 50 центів. Всі гроші вислано на згадані ціли через Обєднання.

О. Ш.

ЩО ЦЕ „МЕХАНІЧНИЙ КІНЬ"?

Як Ватт виказав справність парової машини.

Нераз чуєте може, як про машину кажуть, що „має силу 5 (чи більше) механічних коней" (HP).

Що це значить?

Тими словами умовилися всі називати працю 75 кільограмометрів (це є працю, потрібну до піднесення 75 кг. на висоту 1. метра) в одній секунді.

Звідкиж узялось таке твердження, що 1 механічний кінь рівняється 75 кільограмометрам на секунду?

Таке оцінення кінських сил толкує нам один епізод з життя Джемса Ватта, який винайшов парову машину.

Одну зі своїх перших парових машин він поставив у броварі Вілбріда в Англії. Машина мала заступати прилад до витягання води; цей прилад порушували досі в броварні коні.

Щоб переконати Вілбріда, що машина Ватта буде працювати краще й дешевше як кінь, згодився Ватт на переведення своєрідної проби: Вілбрід запряг найкращого коня і вісім годин поганяв ним без милосердя, щоб видобути з бідного коня якнайбільше праці.

Кінь витягнув у тому часі 2,120,000 кг. води на висоту одного метра; по перечисленнях — дає це справність біля 73 кг. на секунду. Таку вартість, заокруглену до 75 кг., названо справністю одного механічного коня, або 1HP (по англійськи: горс повер, тобто сила коня).

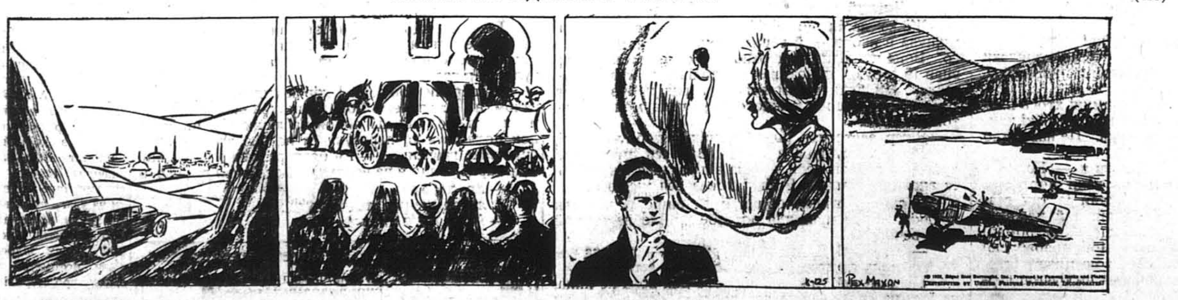
Не треба згадувати, що машина Ватта „перемогла" коня й виконала його працю швидше, краще й дешевше.

По цій перемозі будує Ватт нові машини, які опісля приносять паровій машині велике практичне примінення у світі (льокомотиви, тощо).

Ватт родився в Анґлії 1736 р. і жив 83 роки.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(125)

Як Патріцію схоплено з автомобіля Роджера Сесила, молодий Англієць і його мати гнали годинами, поки заїхали до столиці Індії. Тут Роджер наперед повіз матір до лікаря, щоби полікував її розбиті нерви, а потім старався довідатися щось нового про батька Патриції.

Він довідався, що відважний офіцир згинув та що його поховано з почестями, які належаться жовнірови, що вмер у вірній службі свого краю. Він довідався теж про доспіхи військ на границі.

Британці постійно наступали на збунтованих тубільців, аж поки не доперли їх до самих брам столиці магараджі. Роджер сильно підозрівав, що магараджа мачав пальці в справі викрадення його улюбленої дівчини.

Він постановив розвідатися про це. Як йому ще було 19 літ, він навчився бути в Анґлії літати літаком. Тому він зголосився до „Багрової Ескадри", що складалася з відважних летунів, які літали над боєвим фронтом.